

T.C.
İSTABUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı
Hareket ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı

**KADINLAR VOLEYBOL 1. LİGİNDE OYNAYAN
PROFESYONEL SPORCULARIN VOLEYBOL
BRANŞINA YÖNELMESİNDE AİLE, ÇEVRE VE
TOPLUM UNSURLARININ ETKİSİNİN
ARAŞTIRILMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Ertan TUNÇEL

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BEYAZ

İstanbul - 2021

TEZ TANITIM FORMU

- YAZAR** : Ertan TUNÇEL
- TEZİN DİLİ** : Türkçe
- TEZİN ADI** : Kadınlar Voleybol 1. Liginde Oynayan Profesyonel Sporcuların Voleybol Branşına Yönelmesinde Aile, Çevre ve Toplum Unsurlarının Etkisinin Araştırılması
- ENSTİTÜ** : İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
- ANABİLİM DALI** : Antrenörlük Eğitimi
- TEZİN TÜRÜ** : Yüksek Lisans
- TEZİN TARİHİ** : 23.02.2021
- SAYFA SAYISI** : 51
- TEZ DANIŞMANI** : Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BEYAZ
- DİZİN TERİMLERİ** : Voleybol, Yönlendirme, Spor, Etki
- TÜRKÇE ÖZET** : Bu araştırma kapsamında Bu araştırma kapsamında profesyonel voleybolcuların voleybol branşına yönelmesinde aile, çevre ve toplum unsurlarının etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında bireylerin spora başlama teşvik, sporu profesyonel bir şekilde devam ettirme ve spordan beklentilerinin yaş, ailesinde sporcu birey bulunup bulunmama, kardeş sayısı ve spora başlama yaşı değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma grubunu yaşları 15 ile 38 arasında olan ve kadınlar voleybol 1. liginde oynayan profesyonel sporculardan oluşmaktadır. Araştırmaya dahil edilecek olan bireyler belirlenirken uygun

örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Araştırma genel tarama modellerinden, ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, ve sporcuların voleybola başlama nedenlerini belirlemek amacıyla kullanılacak ölçek ile veriler elde edilmiştir. Veriler IBM SPSS 22 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. İstatistiksel işlem olarak Man Whitney U ve Kruskal Wals H analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda voleybolcuların spordan beklenti alt boyutu yaş, kardeş sayısı ve spora başlama yaşı değişkenlerine göre, spora teşvik alt boyutunda kardeş sayıları değişkenine göre, sporla uğraş ve spordan beklenti boyutlarında spora başlama yaşlarına göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur.

DAĞITIM LİSTESİ : 1. İstanbul Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsüne
2. YÖK Ulusal Tez Merkezine

İmzası

Ertan TUNÇEL

T.C.
İSTABUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Antrenörlük Eğitimi Anabilim Dalı
Hareket ve Antrenman Bilimleri Bilim Dalı

**KADINLAR VOLEYBOL 1. LİGİNDE OYNAYAN
PROFESYONEL SPORCULARIN VOLEYBOL
BRANŞINA YÖNELMESİNDE AİLE, ÇEVRE VE
TOPLUM UNSURLARININ ETKİSİNİN
ARAŞTIRILMASI**

Yüksek Lisans Tezi

Ertan TUNÇEL

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BEYAZ

İstanbul - 2021

BEYAN

Bu tezin hazırlanmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğu, başkalarının ederlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğu, kullanılan verilerde herhangi tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitedeki başka bir tez olarak sunulmadığını beyan ederim.

Ertan TUNÇEL

.../.../2021

İSTANBUL GELİŞİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ertan TUNÇEL'in "Kadınlar Voleybol 1. Liginde Oynayan Profesyonel Sporcuların Voleybol Branşına Yönelmesinde Aile, Çevre ve Toplum Unsurlarının Etkisinin Araştırılması" adlı tez çalışması, jürimiz tarafından Antrenörlük Eğitimi anabilim dalı, Hareket ve Antrenman Bilimleri bilim dalında YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

İmza

Başkan _____
Dr. Öğr. Üyesi Serdar Orkun PELVAN

İmza

Üye _____
Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BEYAZ
(Danışman)

İmza

Üye _____
Dr. Öğr. Üyesi Aydın PEKEL

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

... / ... / 2021

İmzası
Prof. Dr. İzzet GÜMÜŞ
Enstitü Müdürü

ÖZET

Bu araştırmada profesyonel voleybolcuların voleybol branşına yönelmesinde aile, çevre ve toplum unsurlarının etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında bireylerin spora başlama teşvik, sporu profesyonel bir şekilde devam ettirme ve spordan beklentilerinin yaş, ailesinde sporcu birey bulunup bulunmama, kardeş sayısı ve spora başlama yaşı değişkenlerine göre anlamlı olarak farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma grubu yaşları 15 ile 38 arasında değişen ve kadınlar voleybol 1. liginde oynayan profesyonel sporculardan oluşmaktadır. Araştırmaya katılacak kişiler belirlenirken uygun örnekleme yönteminden yararlanılmıştır. Bu araştırma betimsel yöntemle gerçekteştirilmiştir. Araştırma doğrultusunda genel tarama modellerinden biri olan ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, ve sporcuların voleybola başlama nedenlerini belirlemek amacıyla kullanılacak ölçek ile veriler elde edilmiştir. Veriler IBM SPSS 22 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin yorumlanmasında hata payı .05 olarak kabul edilmiştir. Verilerin analizi yapılırken ilk olarak her bir alt probleme göre uç değer analizi gerçekteştirilmiştir. Uç değer gösteren herhangi bir verinin bulunmadığı görölmüştür. Ardından 102 veri ile normallik incelemelerine geçilmiştir. Normallik incelemesi yapılırken öncelikle her bir alt grubun çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmış, değerlerin +1,5 ve -1,5 arasında yer almadığı görölmüştür. Bu doğrultuda istatistiksel işlem olarak Man Whitney U ve Kruskal Wals H analizleri yapılmıştır. Araştırma sonucunda voleybolcuların spordan beklenti alt boyutu yaş, kardeş sayısı ve spora başlama yaşı değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Voleybolcuların spora teşvik alt boyutunda kardeş sayıları değişkenine göre anlamlı bir farklılık tespit edilirken. Voleybolcuların spora başlama yaşlarına göre sporla uğraş ve spordan beklenti boyutunda farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Voleybol, Yönlendirme, Spor, Etki

SUMMARY

Within the scope of this research, it is aimed to investigate the effects of family, environment and social factors on professional volleyball players' orientation to the volleyball branch. Within the scope of the research, it was investigated whether the individuals' expectations from sports, encouragement to start sports, continue sports professionally, and their expectations from sports differ significantly in terms of age, the presence of athletes in their family, the number of siblings and the age of starting sports. The research group consists of professional athletes aged between 15 and 38 who play in the women's volleyball 1st league. Appropriate sampling method was used while selecting the individuals to participate in the study. The research was carried out with relational scanning model, one of the general scanning models. In the study, the data were analyzed using IBM SPSS 22 package program. The margin of error in the interpretation of the data was accepted as .05. While analyzing the data, firstly, outlier analysis was performed according to each sub-problem. It has been observed that there is no data showing any extreme value. Then, normality studies were started with 102 data. While analyzing normality, firstly, the skewness and kurtosis values of each subgroup were examined and it was seen that the values were not between +1.5 and -1.5. In this direction, Man Whitney U and Kruskal Wals H analyzes were performed as a statistical procedure. As a result of the research, a statistically significant difference was found in the sub-dimension of volleyball players' expectation from sports according to the variables of age, number of siblings and age of starting sports. While a significant difference was found in the sub-dimension of volleyball players' incentive to sports, according to the variable of the number of siblings. According to the age of starting the sport of volleyball players, a difference was found in terms of engagement and expectation from sports.

Keywords: Volleyball, Directing, Sport, Impact

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
SUMMARY	ii
İÇİNDEKİLER	iii
TABLolar LİSTESİ.....	v
EKLER LİSTESİ	vi
ÖN SÖZ.....	vii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

1.1. Spor	3
1.2. Voleybol	6
1.2.1. Voleybol Sporunun Dünyadaki Gelişimi.....	7
1.2.2. Voleybol Sporunun Ülkemizdeki Gelişimi.....	8
1.3. Spora Yönelme	10
1.3.1. Ailenin Etkisi	12
1.3.2. Sosyal Çevrenin Etkisi.....	13
1.3.3. Toplumun Etkisi	14
1.3.4. Okul/iş Çevresinin Etkisi	14

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli	15
2.2. Araştırma Grubu.....	15
2.3. Veri Toplama Araçları.....	17
2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi	17

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

4.1. Voleybolcuların Yaş Değişkenlerine Göre Branşa Yönelmesine Etki Eden Unsurlar Açısından Tartışılması.....	25
--	----

4.2. Voleybolcuların Kardeş Sayıları Değişkenine Göre Branşa Yönelmesine Etki Eden Unsurlar Açısından Tartışılması	26
4.3. Voleybolcuların Voleybola Başlama Yaşı Değişkenlerine Göre Branşa Yönelmesine Etki Eden Unsurlar Açısından Tartışılması.....	27
4.4. Voleybolcuların Ailede Sporla İlgilenen Birey Durumu Değişkenlerine Göre Branşa Yönelmesine Etki Eden Unsurlar Açısından Tartışılması.....	28
SONUÇ	30
KAYNAKÇA	31
EKLER	35

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1. Araştırma Grubuna Ait Demografik Bilgilerin Frekans ve Yüzdeler Değerleri.....	16
Tablo 2. Ölçeğe ilişkin güvenirlik analizi sonuçları.....	18
Tablo 3. Ölçeğe İlişkin Ki-Kare Analizi Sonuçları.....	20
Tablo 4. Ölçek puanlarının çarpıklık-basıklık ve kolmogorov-smirnov testi anlamlılık düzeyi sonuçları	21
Tablo 5. Voleybolcuların ölçeğe verdiği cevapların betimsel analizi	22
Tablo 6. Voleybolcuların yaş değişkenlerine göre branşa yönelmesine etki eden unsurların değerlendirilmesi.....	22
Tablo 7. Voleybolcuların kardeş sayıları değişkenlerine göre branşa yönelmesine etki eden unsurların değerlendirilmesi	23
Tablo 8. Voleybolcuların voleybola başlama yaşı değişkenlerine göre branşa yönelmesine etki eden unsurların değerlendirilmesi.....	23
Tablo 9. Voleybolcuların ailede sporla ilgilenen birey durumu değişkenlerine göre branşa yönelmesine etki eden unsurların değerlendirilmesi	24

EKLER LİSTESİ

EK- 1: Kişisel Bilgi Formu	35
EK- 2: Voleybola Başlama Nedenleri Ölçeği	36

ÖN SÖZ

Bu tezin tamamlanmasında akademik bilgi ve birikimiyle bana daima yol gösteren sayın danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Mehmet BEYAZ'a, çalışmalarım ve araştırmam süresince destek olan Öğr. Gör. Özgür DOĞAN'a, düzeltme ve önerileri ile destek olan değerli jüri üyelerine, eğitim öğretim hayatım boyunca beni destekleyen aileme katkılarında dolayı çok teşekkür ederim.

GİRİŞ

İnsan hayatının herhangi bir bölümünde, bilimsel altyapıya dayanan, planlı yapılan spor, bireylerin hayatı boyunca sağlıklı, zinde, başarılı, huzurlu ve mutlu olmasında, bireyde var olan gücün ve motivasyonun en üst düzeyde olmasını sağlamaktadır (Atasoy ve Kuter, 2005). Spor yapmanın altında yatan temel neden; durağan ve hareketsiz bir hayatın neden olduğu beslenme, psikolojik ve fiziksel bozuklukları en aza indirmek veya durdurmak sağlığımızın en önemli temellerinden birini oluşturan fizyolojik doyumu en üste çıkartmak, fiziksel ve ruhsal olarak da sağlığımızı hayatımız boyunca muhafaza etmektir.

Spor, insanların fiziksel, ruhsal, sosyal ve duygusal yönden gelişmelerini sağlayan, fiziki yeterlilik, bilgi ve beceri yönlerini geliştiren uygulamalı bir bilim dalıdır. Spor, bireylerin öz disiplin davranışlarının gelişmesinde, karşılaşacağı psikolojik ve fiziksel sorunları aşmasında kendisine yardımcı olur. Sporun hayatımızdaki bir diğer önemi ise uluslararası karşılaşmalar ile birlikte ülkelere ekonomik açıdan sağladığı olumlu katkılardır. Bununla birlikte günümüz dünyasında spora yönelik ilginin giderek artmasıyla birlikte hem insanların günlük hayatın stresinden uzaklaşmaları hem sağlıklı ve fit olmaları hem de spor sayesinde kazanılan dünya çapındaki başarılar spora oldukça önemli bir boyut kazandırmıştır (Sunay ve Saraçoğlu, 2003).

Voleybol da günümüzde oldukça popüler spor dallarından bir tanesidir. Voleybol, bugün tüm dünyada 500 milyondan fazla oyuncu tarafından oynanmaktadır. Bu sayının dışında herhangi bir kulüp veya yarışmaya dahil olmadan yalnızca eğlenme amacıyla voleybol oynayan pek çok oyuncu da bulunmaktadır. Bireyler voleybolu resmi olarak veya hobi olarak oynayabilmektedir. Her iki amaç için oynayan insan sayısının yaklaşık olarak bir milyar olduğu düşünülmektedir.

Bu araştırma kapsamında da profesyonel voleybolcuların, bu spora yönelmelerindeki amaçların incelenmesi hedeflenmiştir. Yönelme kavramı; bir şeye, bir yere ve bir bireye yönelmek; onları bir amaç olarak belirlemek, seçmek, benimsemek ve bu doğrultuda onlarla ilgilenmektir. Eğilim ise daha farklı bir

kavramdır. Bireyleri bir eylemi sergilemeye yönlendiren içgüdüsel arzu, ruhsal durum, bireysel yatkinlık şeklinde ifade edilmektedir (Yıldırım, 2007).

Spor alanlarına yönlendirme oldukça büyük önem taşımaktadır.. Bir çocuğun spora yönlendirilmesi sürecinde iki temel faktör oldukça önemlidir. Bunlardan ilki, çocuğu kendisi için hem kişisel hem de fiziksel olarak en uygun spor dalına yönlendirmek; ikincisi ise yönlendirmeyi en erken sürede yapmaktır. Ülkemizde de bu yönlendirme süreci anayasanın 59. Maddesinde yer almaktadır. Bu maddeye göre “Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır, sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur” denilmektedir. Ülkemizdeki spor politikaları da bu maddeye göre şekillenmektedir (Karaküçük, 1997).

Bireylerin spora yönelmelerinde etkili olan pek çok faktörün varlığından söz etmek mümkündür ancak aile, sosyal çevre, toplum ve okul hayatının etkisinin yadsınamayacak derecede önemli olduğu görülmektedir.

Bu araştırma kapsamında profesyonel voleybolcuların voleybol branşına yönelmesinde aile, çevre ve toplum unsurlarının etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda aşağıdaki sorulara yanıt aranmaktadır.

1. Profesyonel voleybolcuların spora başlamada teşvik unsurları, demografik değişkenlere (yaş, ailesinde profesyonel bir sporcu olup olmama, kardeş sayısı ve spora başlama yaşı) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

2. Profesyonel voleybolcuların spora profesyonel bir biçimde devam etme nedenleri, demografik değişkenlere (yaş, ailesinde profesyonel bir sporcu olup olmama, kardeş sayısı ve spora başlama yaşı) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

3. Profesyonel voleybolcuların spordan beklentileri, demografik değişkenlere (yaş, ailesinde profesyonel bir sporcu olup olmama, kardeş sayısı ve spora başlama yaşı) göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın bu bölümünde ilk olarak spor, sporun gelişimi ve önemi hakkında bilgi verilmekte sonrasında ise voleybol sporu ile ilgili bilgilendirme yapılmaktadır. Voleybol sporunun ne olduğu, dünyada ve ülkemizde gelişimi açıklanmaktadır. Yapılan açıklamaların ardından sporcuların spora yönelmelerinde etkili olan faktörler açıklanmakta ve bölümün sonunda ise spora yönelme ile ilgili daha önce yapılan çalışmalar hakkında bilgiler yer almaktadır.

1.1. Spor

Son zamanlarda spor insan hayatında çok önemli bir yer edinmiştir. Bundan ötürü insan hayatının herhangi bir bölümünde, bilimsel altyapıya dayalı, planlı yapılan spor, bireylerin hayatı boyunca sağlıklı, zinde, başarılı, huzurlu ve mutlu olmasında, bireyde var olan gücün ve motivasyonun en üst düzeyde olmasını sağlamaktadır (Atasoy ve Kuter, 2005). Spor yapmanın altında yatan temel neden; durağan ve hareketsiz bir hayatın neden olduğu beslenme, psikolojik ve fiziksel bozuklukları en aza indirmek veya durdurmak sağlığımızın en önemli temellerinden birini oluşturan fizyolojik doyumu en üste çıkartmak, fiziksel ve ruhsal olarak da sağlığımızı hayatımız boyunca muhafaza etmektir.

Spor yapmaya başlamak isteyen tüm bireyler; sağlıklı bir hayat sürmek, fazla kilolarından kurtulmak, daha esnek ve çevik olmak veya kas oranlarını arttırmak ve güçlü birer birey olmak için spor yapmaya başlamaktadırlar.

Geçmişten günümüze spor, insanlık için önemli bir olgu haline gelmiştir ve hayatımızda önemli bir yere sahiptir. İlk çağlardan bu güne kadar insanlar doğrudan veya dolaylı yoldan bilinçli olsun ya da olmasın her zaman sporla ilişkili olmuşlardır. Mağara devrinde bile ilkel insanlar spor için olmasa dahi, avlanmak ve beslenmek için koşmuş, tırmanmış, zıplamış ve vücudunu geliştirmek zorunda kalmıştır. Ancak ilk insanların bu hareketleri bilerek, disiplinli ve sürekli olmadığından spor adı altında tanımlanmamıştır (Fişek, 1983).

Spor, insanların fiziksel, ruhsal, sosyal ve duygusal yönden gelişmelerini sağlayan, fiziki yeterlilik, bilgi ve beceri yönlerini geliştiren uygulamalı bir bilim dalıdır. Spor, bireylerin öz disiplin davranışlarının gelişmesinde, karşılaşacağı psikolojik ve fiziksel sorunları aşmasında kendisine yardımcı olur. Sporun hayatımızdaki bir diğer önemi ise uluslararası karşılaşmalar ile birlikte ülkelere ekonomik açıdan sağladığı olumlu katkılardır. Bununla birlikte günümüz dünyasında spora yönelik ilginin giderek artmasıyla birlikte hem insanların günlük hayatın stresinden uzaklaşmaları hem sağlıklı ve fit olmaları hem de spor sayesinde kazanılan dünya çapındaki başarılar spora oldukça önemli bir boyut kazandırmıştır (Sunay ve Saraçoğlu, 2003).

Bireyleri spor yapmaya teşvik eden bazı nedenler bulunmaktadır. Bu nedenler Zorba (2006) tarafından şu şekilde ifade edilmektedir;

- Sosyal birtakım ihtiyaçları karşılamak
- Fiziksel uygunluk, sağlık ve rehabilitasyon yardımı yapmak
- Birtakım estetik gereksinimleri karşılamak
- Duygusal açıdan stres ve gerilimden kurtulmak
- Tecrübe elde etmek
- Mutluluk, eğlence, neşe gibi olumlu duygulanım elde etmek
- Kendini göstermek ve gerçekleştirmek
- Yeni kişilerarası ilişkiler kurarak sosyalleşmek
- Maddi açıdan ayrıcalık ve kazanç sağlamak
- Forma girmek
- Dayanıklılık, atiklik, hız, güç, denge ve koordinasyon gibi yetenekleri geliştirmek
- Problemlere veya hastalıklara karşı dayanma gücü ve direnç elde etmek
- Gençleşip güzelleşerek benlik saygısını güçlendirmek
- Etkili, aktif ve verimli boş zaman değerlendirmek

Toplumsal hayatın değişmesiyle birlikte bireyler günün her saati stres artırıcı olaylarla karşılaşabilmektedir. Bu değişimlerle birlikte bireyler her geçen gün daha fazla yıpranmakta ve bunalmaktadırlar. Kentleşme, sanayileşme, kapalı mekanlarda

çalışma, hava kirliliği, stres gibi pek çok sorun bireylerin sağlığını olumsuz etkilemektedir.

Bireyler bu şartlar altında hem çalışmak hem de yaşamak zorundadır ve bu durum psikolojik problemlere de yol açabilmektedir. Bireyler yaşamış oldukları problemler karşısında çevresindeki bireylerle sürtüşme, çatışma ve gerginlik yaşayabilmektedirler.

Aynı zamanda bu olumsuz sonuçlardan bir tanesi de bireylerin durağan bir hayat yaşamalarıdır. Hareketliliği gittikçe düşen bireyler, zaman içerisinde hareket etmeyi bir iş olarak görmektedirler. Bu durum bireylerin gelecekte kas zayıflığı, eklem problemleri, kas-sinir koordinasyonundaki becerilerin kaybı gibi sorunlarla karşılaşmalarına yol açmaktadır (Özdilek ve Kılıç, 2006).

Spor, bireylerin hayatlarında tam da bu noktalarda oldukça kıymetli bir konumda bulunmaktadır. Spor ile birlikte bireyler, günlük hayatın stresinden uzaklaşma fırsatı bulmakta, sorunlara karşı aktif bir konum sergilemekte ve problemlere bakış açısı getirmekten çekinmemektedirler (Gökhan, Olgun ve Gürses, 1979).

Aktif olarak spor yapan bireylerin yapmayanlara oranla daha sağlıklı ve güçlü oldukları genel olarak kabul edilmektedir. Spor, bireylerin hayatlarının her alanında ve döneminde yapabilecekleri bir etkinliktir. Belirlenmiş bir başlama yaşı veya başlama şekli olmaması, sporu daha fazla tercih edilebilir kılmaktadır (Açak, İlkın, ve Erhan, 1997).

Bireyler yaşamlarındaki tek düzelikten ve stresten kurtulmak adına spor yapmayı tercih etmektedir. Bireyler spor etkinlikleri gerçekleştirerek kendilerine sosyal, bedensel ve psikolojik açıdan yatırım yapmaktadırlar. Spor yapan bireylerin mutluluk, rahatlama ve gevşeme, başarılı hissetme, yaşam doyumu ve benlik algısı gibi olumlu duygulanımlar yaşadıkları bilinmektedir (Güçlü, 2013). Aynı zamanda depresyonla mücadele etmede spor önemli bir araçtır. Sportif etkinliklerle bireylerin mutluluk düzeyleri arttırabilmektedir. Egzersizler, bireylerin iyi oluşuna katkı sağlar, depresyonu düşürür, benlik algısını güçlendirir, atılganlık becerilerini geliştirir (Tekin, 1997).

Spor aynı zamanda bireylerin boş zamanlarını verimli geçirmelerinde de onlara katkı sağlamaktadır. Spor yapmak, bireylerin bir statü ve topluluğa aidiyet duygusunun gelişmesini sağlamaktadır. Spor yapmak bireylerin hoşgörü düzeylerinin artmasına da ön ayak olmaktadır. Özellikle takım sporlarında bu katkıların oldukça fazla olduğu görülmektedir (Yetim ve Cengiz, 2005).

1.2. Voleybol

Voleybol, belirli yöntem ve tekniklerin belirlenmiş kurallar dahilinde oynanan zeka ve gücün ön planda olduğu bir spordur. Voleybol bir takım sporudur ancak diğer takım sporlarında olduğu gibi doğrudan karşılıklı temas yoktur.

Voleybol, bugün tüm dünyada 500 milyondan fazla oyuncu tarafından oynanmaktadır. Bu sayının dışında herhangi bir kulüp veya yarışmaya dahil olmadan yalnızca eğlenme amacıyla voleybol oynayan pek çok oyuncu da bulunmaktadır. Bireyler voleybolu resmi olarak veya hobi olarak oynayabilmektedir. Her iki amaç için oynayan insan sayısının yaklaşık olarak bir milyar olduğu düşünülmektedir.

Uluslararası Voleybol Federasyonuna kayıtlı olan toplam 221 federasyon bulunmaktadır, voleybol dünyanın en fazla oynan takım sporlarından bir tanesidir (Vuorinen, 2018).

Voleybol, iki takım halinde oynanan bir takım sporudur. Bir file aracılığıyla birbirinden ayrılan, iki bölümlü bir sahada oynanır. Voleybol oyununun amacı, topu karşı takımın sahasında yer alan zemine değıdirmektir. Top, rakip sahaya ortada yer alan filenin üzerinden geçmek zorundadır. Takım, kendi sahası içerisinde topu zemine temas ettirmeden karşı tarafa göndermek zorundadır ve top kendi sahasındayken takım en fazla üç defa topa temas etme hakkına sahiptir. Ancak bu temasa blok dahil değildir.

Oyuna servis atılarak başlanmaktadır. Servisi kullanan oyuncu, servis çizgisi adı verilen çizginin dışından topa vurarak, topun file üzerinden karşı tarafa geçmesini sağlamalıdır. Servis atışının ardından topun fileden geçmemesi, yere temas etmesi ya da takımlardan bir tanesinin hata yapmasına “ralli” denilmektedir. Ralliyi kazanan takım hanesine bir puan yazdırarak servis atma hakkını kazanmaktadır. Servis hakkı kazanan takım, yeni servisi kullanmadan önce saat yönü doğrultusunda bir tur dönmektedir (Türkiye Voleybol Federasyonu, 2020).

Voleybol, ilk olarak Amerika Birleşik Devletlerinde 1885 yılında “Mintonette” ismiyle oynanmıştır. Bu oyunu William G. Morgan adında bir beden eğitimi öğretmeni ortaya atmıştır. Morgan, öğrencilerin spor yaptıkları sırada monoton ve sıkıcı etkinlikler yerine eğlenerek ve yarışarak spor yapmaları amacıyla bu oyunu geliştirmiştir (Urartu, 2006). Morgan bu oyunu tenis filesi kullanarak oynatmıştır, tenis filesini yukarı çekmiş, oyuncularını iki tarafa yerleştirmiş ve raket yerine ellerin kullanılmasını istemiştir. Bu kapsamda da günümüzde oynanan voleybolun alt yapısı hazırlanmıştır (Bahr ve Reeser, 2003).

Morgan oyunu çeşitli okullarda ve kolejlerde de tanıtmaya başlamıştır. Bir tanıtım sırasında onu izleyen Prof. Albert T. Halsted tarafından “volley-ball” ismini bu oyunda kullanılmak üzere önerilmiştir. Bu kelimenin anlamı, tenis ve futbolda sıklıkla kullanılan topun yere değmeden topa vurulması anlamına gelmektedir. 1952’de ise bu sözcükler birleştirilerek “Volleyball” olarak kullanıma başlamıştır (Morpa, 2005).

1.2.1. Voleybol Sporunun Dünyadaki Gelişimi

Voleybol, ülkeler arası müsabaka anlamında ilk kez 1913 senesinde Uzak Doğu Asya Oyunları’nda oynanmıştır. Bu ilk uluslararası müsabaka, voleybolun gelişiminde oldukça önemli bir rol oynamıştır. Bu karşılaşma sırasında voleybolda hem oyuncular hem de izleyiciler ilk defa “smaç hareketi” ile karşılaşmışlardır. Smaç hareketinin karşılanması adına sporcuların ellerini filenin üzerine yükseltmesiyle topun kendi bölgelerini geçmesini engellemesini adına yaptıkları “blok hareketi” zaman içerisinde gelişmiştir (Morpa, 2005).

Voleybol oyununun kurallarının kitap haline getirilmesi ise ilk olarak 1916 senesinde Amerika Birleşik Devletleri’nde gerçekleştirilmiştir.

1922 senesinde ilk kez resmi voleybol şampiyonası düzenlenmiştir. Bu şampiyona Kanada ve Amerika’da gerçekleştirilmiştir.

1928 senesine gelindiğinde ise Amerika Birleşik Devletleri öncülüğünde Voleybol Birliği kurulmuştur.

1947 senesinde 14 farklı ülkenin temsilcileri bir araya gelerek Uluslararası Voleybol Federasyonu'nu kurmuşlardır. Yine aynı senede Fransa ile Çekoslovakya arasında ilk uluslararası voleybol maçı oynanmıştır.

1948 senesinde “İlk Erkekler Avrupa Şampiyonası” 6 farklı ülkenin katılımı ile Roma’da düzenlenmiştir.

1949 senesinde ise “İlk Erkekler Dünya Şampiyonası” 10 farklı ülkenin katılımı ile Prag’da düzenlenmiştir.

1952 senesinde “İlk Bayanlar Dünya Voleybol Şampiyonası” 8 farklı ülkenin katılımıyla Moskova’da düzenlenmiştir.

1950’li senelere genel olarak bakıldığında voleybolun hızlı bir gelişim gösterdiği görülmektedir. Bu yıllarda voleybolda pek çok kural değişikliği de gerçekleştirilmiştir. Saha içerisindeki oyuncu sayısı 6 iken 1957 senesinde olimpiyat oyunlarına özgü olarak bu sayının 8’e çıkarılması kuralı getirilmiştir.

1960’lı senelerde ise sahanın arka alanında oynayan oyuncuların blok yapamama kuralı getirilmiştir. Bu kural ile birlikte formalara numara basılmıştır.

1964 senesinde gerçekleştirilen Tokyo Olimpiyat oyunlarında voleybol ilk kez olimpiyat oyunları kapsamına alınmıştır.

1969 senesinde Uluslararası Voleybol Federasyonu Antrenör Komisyonu kurulmuştur.

1970’li senelerde ise takım kadroları maksimum 12 kişi olacak şekilde kural getirilmiş ve blok teması vuruş olarak kabul edilmemeye başlamıştır.

Voleybol oyununun kuralları günümüzdeki haline 1990’larda yapılan değişikliklerle bürünmüştür (Aydoğan, 2006).

1.2.2. Voleybol Sporunun Ülkemizdeki Gelişimi

Voleybolun ülkemizdeki gelişime bakıldığında ise ilk voleybol takımının Dr. Deavar tarafından kurulduğu görülmektedir. İşgal döneminde bu oyunu gören beden eğitimi öğretmeni Selim Sırrı Tarcan tarafından ilk olarak öğretmen okullarındaki öğrencilere oynatılmıştır. Tarcan tarafından öğrencilerine öğretilen bu spor, ülkenin

her tarafına dağılan öğretmenler aracılığıyla tanınmış ve okullarda yaygınlaşmıştır (Somalı, 1997).

Voleybol ilk olarak okullar arası düzenlenen turnuvalarla oynanmaya başlanmıştır. Özellikle Galatasaray, Kabataş Erkek, Pertevniyal, Vefa ve Haydarpaşa liselerinde yoğun olarak görülmektedir. Bu liselerden üniversitelere giden öğrenciler, gitmiş oldukları üniversitelerde de bu sporu yaymışlar ve voleybol yalnızca liselerde değil üniversitelerde de yaygın hale gelmiştir.

1921 senesinde ülkemizde voleybol hakkında “Voleybol Nizamnamesi” ismiyle oyunun kulları hakkındaki yönetmelik ilk defa basılı hale getirilmiştir.

1924-1944 seneleri arasında o zamanki adıyla “Yüksek Mühendis Mektebi” olarak bilinen İstanbul Teknik Üniversitesi, ülkemizde voleybolun ana merkezi haline bürünmüştür. Bununla birlikte Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesi de voleybol konusunda öncü olan okullardan bir tanesidir.

Ülkemizde ilk Türkiye Voleybol Şampiyonası, 1945 senesinde yapılmıştır (Eralp ve Çotuk, 2005). Bu şampiyonalar 1970 senesine kadar düzenlenmeye devam etmiştir.

1970-1971 sezonunda ise “Türkiye Deplasmanlı Voleybol Ligi” oynanmaya başlamıştır. Bu lig, ülkemizdeki voleybolun gelişiminde bambaşka bir dönemin başlangıcı olarak nitelendirilmektedir. 1970-1971 sezonunun şampiyonu ise Galatasaray olmuştur.

1948 senesinde Türkiye, Uluslararası Voleybol Federasyonu’na üye olmuştur.

1953 senesinde Türk milli takımı ilk kez uluslararası bir karşılaşma gerçekleştirmiştir. Bu karşılaşma Yugoslavya ile olmuştur.

1958 senesinde “Voleybol-El Topu Federasyonu” bağımsız bir federasyon olarak kurulmuştur. İlk federasyon başkanı ise Vahit Çolakoğlu’dur (<http://www.tvf.org.tr/tarihce/>). Yine aynı sene Türk milli takımı Avrupa Voleybol Şampiyonası’na katılmıştır.

1998 senesinde ise ilk kez Türk erkekler milli takımı Dünya Şampiyonası eleme turuna katılmaya hak kazanmıştır (Vurat, 2000).

2003 senesinde ise Bayanlar Avrupa Şampiyonası'nda Türk milli takımı ikincilik elde etmiştir. Bu milli takım olarak ülkemiz adına elde edilen ilk büyük başarıdır.

2005 senesinde ise 23. Üniversiteler Yaz Oyunları'nda Türk erkek milli takımı birincilik elde etmiştir.

2007 senesinde “Yıldız Kız Milli Takımı” Meksika’da gerçekleştirilen Dünya Şampiyonasında ikincilik elde etmiştir.

2011 senesinde “Yıldız Kız Milli Takımı”, ülkemizde gerçekleştirilen Yıldız Kızlar Dünya Şampiyonasında birincilik elde etmiştir. Yine aynı sene içerisinde Genç Erkek Milli Takımı, Avrupa Gençlik Oyunları'nda birincilik elde etmiştir (<http://www.tvf.org.tr/dokumanlar/>).

1.3. Spora Yönelme

Yönelme kavramı; bir şeye, bir yere ve bir bireye yönelmek; onları bir hedef olarak belirlemek, seçmek ve bu doğrultuda onlarla ilgilenmektir. Eğilim ise daha farklı bir kavramdır. Bireyleri bir eylemi sergilemeye yönlendiren içgüdüsel arzu, ruhsal durum, bireysel yatkınlık şeklinde ifade edilmektedir (Yıldırım, 2007).

Bireylerin belirlemiş oldukları amaçları, elde edebilecekler en iyi, istenilen ve beklenen sonuçları yansıtmaktadır. Bireyler tarafından oluşturulan amaçlar, genellikle soyut ve ulaşılması zor olarak belirlenir. Bu nedenle belirlenen amaçlara erişilmesi her zaman mümkün olmayabilir. Ancak bireyler tarafından amaçların belirlenmesi, bireylerin yönlerinin belirlenmesinde ve eylemlerinin şekillenmesinde oldukça önemli bir faktördür.

Bilhassa genç bireylerin enerjilerinin daha fazla olması ve bu enerjinin bir şekilde açığa çıkarılmak istenmesi sonucunda gençler farklı yol arayışı içerisinde olmaktadır. Bu noktada gençler yaşamış oldukları bazı olumsuzlukların veya doyumsuzlukların etkisiyle gerginlik yaşamakta ve olumsuz, istenmeyen davranışlara meyil edebilmektedirler.

Freud, bireylerin, ortaya çıkan gerginlikleri, zorlayıcı ve duygusal halleri, bireylerin psikolojik açıdan sağlıklı olmasına katkı sağlayacak bir biçimde yeteneğe, beceriye, güce ve bilgiye dayanan spor ve oyun etkinliklerine yönelterek, yön değiştirme yaptıklarını ve en doğru kullanılan savunma mekanizmasının bu olduğunu ifade etmektedir (Gezer, 2002).

Günümüzde sportif faaliyetler hem teknolojik gelişmeler hem de spor biliminde meydana gelen değişimler ile birlikte önemli aşamalar kat etmiştir. Teknolojideki gelişmeler spor etkinliklerin gelişmesi noktasında da doğrudan destekleyici bir rol almaktadır. Teknoloji açısından gelişmiş ülkelere bakıldığında, bu ülkelerin spor ve sportif etkinliklere oldukça fazla yatırım yaptıkları görülmektedir. Bu yatırımlar çoğu zaman boşa çıkmamaktadır. Sporda başarılı olunması adına, spor ile ilgili etkinliklere erken katılımın oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bu noktada özellikle çocuk ve gençlerin sportif etkinliklere yönetilmesi ve doğru yönlendirmelerin yapılması günümüzde spor biliminin üzerinde durduğu en kıymetli konulardan bir tanesidir.

Bireylerin sahip oldukları genetik yapılar da spor etkinliklerindeki başarısı için önemli bir faktördür. Bireyler doğru çevreye yerleştirilebilirler ancak iyi bir genetik alt yapıyı bireylere sonradan kazandırmak imkansızdır. Bu nedenle çocukların temelden yetenek ve becerilerinin belirlenmesi ve bunlara uygun sportif etkinliklere yönlendirilmesi oldukça önem arz etmektedir.

Bir çocuğun spora yönlendirilmesi sürecinde iki temel faktör oldukça önemlidir. Bunlardan ilki, çocuğu kendisi için hem kişisel hem de fiziksel olarak en uygun spor dalına yönlendirmek; ikincisi ise yönlendirmeyi en erken sürede yapmaktır.

Sporun yaygınlaşması ve toplumun her kesimine yaygınlaşabilmesi adına devletin işlevsel bir konum alması oldukça önemlidir. Yalnızca devletin alacağı pozisyonlar bu durum için yeterli olmamakla birlikte sporun yaygınlaşmasında hem bireyler hem de toplumsal grupların aktif rol alması gerekmektedir. Toplum içerisinde spor etkinliklerine katılımın seviyesi, biçimi, yararları veya sorunları yalnızca bireysel bir durum değildir. Yalnızca bireylerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirilmemelidir. Bu noktada toplumsal bakış açılarının ve organizasyon ve yönetimin söz sahibi olması beklenmektedir. Sporun kendine has toplumsal değer,

etkileşim simgesi, kural ve süreçleri bulunmaktadır. Bu yönüyle sporun canlı ve dinamik bir toplumsal yapı olduğunu söylemek mümkündür.

Bireyleri spor yapmaya yönelten belli başlı ana nedenler bulunmaktadır. Bunları “branşı çok sevmek” ya da “salt spor sevgisi” ya da “spor aşkı” olarak açıklamak tek başına eksik kalmaktadır.

Bireyleri spor yapmaya yönelten nedenler şu şekilde açıklanmaktadır (Karaküçük ve Yetim, 1997);

- Aile içerisinde eski bir sporcunun olması
- Yeni bir çevre edinme isteği
- Beden eğitimi öğretmeni tarafından yönlendirilmesi
- Hareket etme dürtüsünün fazla olması
- Performans gösterme isteğinin bireyde hakim olması
- Bireyin saldırganlık dürtüsünü kontrol altına alma isteği duyması
- Bireyin yaşamış olduğu bir başarısızlığı veya hayal kırıklığını telafi etmek istemesi
- Dünya görüşünün spor yapmayı desteklemesi
- Spor ile birlikte seyahat etme fırsatının doğması
- Milli duyguları yaşamak istemesi
- Para kazanma arzusu
- Spordan ve spor yapmaktan hoşlanması

1.3.1. Ailenin Etkisi

Aile, aynı ev içerisinde yaşayan anne-baba, çocuklar veya torunlardan meydana gelen toplumsal bir gruptur. Aile toplumsal bir kurumdur. Bu nedenle de bu toplumsal kurumun bazı değerleri korunması gerekmektedir. Bu noktada aile içerisinde sürekli olarak bütünlüğü sağlamak amacıyla kurallar oluşturulmaktadır (Kılıcıgil, 1998).

Ailenin yaşadığı çevre ve ekonomik durumu çocuğun sosyal gelişimi üzerinde etkili olmaktadır. Dezavantajlı bölgelerde yaşayan çocuklar birçok noktada geri kalabilmektedirler. Yaşantı zenginliği açısından da dezavantaj yaşayabilmektedirler

(Göktaş, 1994). Bu bireylerin dezavantajlarını ortadan kaldırmak amacıyla yönlendirme sürecinde göz ardı edilmemeleri gerekmektedir.

Ailenin yapısı, ebeveynlerin tutumları, eğitim seviyeleri, aile içerisindeki iletişim, çocuk yetiştirme yaklaşımları gibi birçok faktör çocukların ve gençlerin yaşamını şekillendirmektedir. Bireyler boş zaman etkinliklerini aileleri ile öğrenmekte ve ilk etkinliklerine aileleri ile katılmaktadırlar. Aileler, gençlerin boş zaman etkinliklerini yönlendirme sürecinde, çocuklarının spora katılım sağlamalarında da önemli etki sahibidirler.

Çocuğun toplumsallaşması ve toplumsal davranış örüntülerini geliştirmesini sağlayan en temel unsurlar, ailenin yapısı ve çocuğa yaklaşım şeklidir. Genel çocuğa yaklaşım şekillerine bakıldığında; sevecen, tutarlı, aşırı koruyucu, itici, endişeli ve rahat, ihmal edici olarak isimlendirildiği görülmektedir. Bu yaklaşımlar çoğunlukla etkili ve etkisiz olarak gruplandırılmaktadır. Bu yaklaşım tarzları birbirleri ile etkileşime girerek karmaşık yaklaşımların meydana gelmesine de yol açabilmektedir (Göktaş, 1994).

Çocuğu her yönüyle etkileyen ailenin elbette ki çocuğun spora yönelmesinde de rolü oldukça fazladır. Bu noktada izlenmesi gereken en önemli yol ise çocukları daha küçük yaşlardayken spora yönlendirmek ve bu doğrultuda çaba harcamaktır (Hergüner, 1991).

1.3.2. Sosyal Çevrenin Etkisi

Sosyal yapı incelemelerine bakıldığında çevresel faktörlerin oldukça önemli olduğu görülmektedir. Bireylerin çevresi ile olan bağı tamamen başka bir biçimde belirlemektedir. İnsan sosyal ve toplumsal bir varlıktır. Ancak bu durumun öğrenilmesi zaman almıştır. Bireylerin diğer insanlarla nasıl ve şekilde bir ilişki geliştireceği, ne şekilde geçinileceği, kimlerin etkisi altında kaldığı önceden kestirilememekte ve hemen tespit edilememektedir. Bireyler yaşadıkları yer ve ilişki içerisinde bulunduğu diğer bireyler aracılığıyla sosyalleşmektedir. Bireylerin sosyalleşmesi önce aile ile başlamakta sonrasında sokak ile genişlemektedir. Bu nedenle çocuk da sosyalleşme sürecinde diğerleriyle olan ilişkilerini, arkadaşlık kavramını, diğerleriyle oyun kurabilmeyi ve daha birçok olayı sokakta görmekte, gözlemlemekte, öğrenmekte ve

kendisi adına uyarlamaktadır. İster ergenlik çağı olsun ister yetişkin, insan yaşamındaki bazı değerler çocuklukta alınmaya başlanır (Kılıcıgil, 1998: 38).

1.3.3. Toplumun Etkisi

Bireyler doğdukları andan itibaren toplumsallaşmakta ve toplum içerisinde yaşamaktadırlar. Bu nedenle diğer insanlarla sürekli olarak ilişki halindedirler ve toplumsal grupların birer üyesidirler.

Toplumsal grupları etkileyen gelişmeler doğrudan bireyleri de etkilemektedir. Bu noktada kitle iletişim araçları bir örnek olarak verilebilir. Kitle iletişim araçlarının etkili kullanılması toplum için olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Bilhassa az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde toplum tarafından kitle iletişim araçlarına güven daha fazladır. Toplumda yapılması hedeflenen değişiklik veya yenilikler kitle iletişim araçları aracılığıyla gerçekleştirilebilir (Akay, 2006). Bu noktada spor ile ilgili bilgilendirmelerin ve yönlendirmelerin yapılmasında kitle iletişim araçlarının aktif olarak kullanılması olumlu bir gelişme olarak toplumlara yansımaktadır.

1.3.4. Okul/iş Çevresinin Etkisi

Okullar yalnızca bir eğitim kurumu değil, aynı zamanda benzer yaş grubuna ait bireylerin bir arada bulunduğu kurumlardır. Bu nedenle okulların etkisi yadsınmamalıdır.

Özellikle ergenlik dönemindeki gençlerin büyüme dönemlerinde gerçekleştireceği sportif etkinlikler hem onları daha güçlü ve dirençli kılmakta hem de onları zararlı alışkanlıklardan korumada oldukça önemlidir (Karasüleymanoğlu, 1989).

Bu nedenle de eğitimin her kademesinde beden eğitimi ve spor uygulamaları, öğrenciler için gerek ders içi gerekse ders dışı zamanlarda eğitimin bir tamamlayıcısı şeklinde sunulmaktadır. Okul içerisinde gerçekleştirilen beden eğitimi ve spor etkinlikleri yalnızca fiziksel olarak değil, ruhsal ve psikolojik açıdan da sağlıklı olunmasına katkı sunmaktadır. Bunların haricinde de öğrencilerin diğerleriyle olan ilişkilerinin gelişmesine ve sosyalleşmesine katkı sağlamaktadır (Göktaş, 1994).

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin toplanması ve analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırmanın Modeli

Yaptığımız bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama yöntemi modeli uygulanmıştır. Tarama modelinin tercih edilmesinin nedeni daha önceden belirlenmiş bir evren hakkında genel bir bilgiye varmaktır. Bu doğrultuda araştırmalar evrenin tamamı ya da evrenden seçilen bir örneklem üzerinden gerçekleştirilmektedir. Bu model aracılığıyla tespit edilen ilişkiler gerçek neden-sonuç ilişkisi hakkında kesin bir bilgi vermezler fakat neden-sonuç ilişkisi hakkında ipucu vermektedirler.

Yapılan bu çalışmada kadınlar voleybol 1. Liginde oynayan bireylerin voleybol branşına yönelmesini etkileyen faktörler çeşitli değişkenler açısından incelenecektir.

2.2. Araştırma Grubu

Araştırma evrenini 2020-2021 sezonunda Türkiye kadınlar voleybol birinci liginde A grubunda mücadele eden; Özel Gelişim Koleji, Çanakkale Belediye Spor, İzmir Spor, Fenerbahçe, Karşıyaka SK, İstanbul BBSK, Büyükçekmece Voleybol Akademi, M.E. Marmara Akademi, Vakıfbank, Çiftlikköy Belediye Spor, Altınoluk Spor Kulüpleri ile B grubunda mücadele eden; Çukurova Belediyesi, Bolu Belediyesi, Numune Gençlik, Antalya Spor, Sakarya Voleybol, Merinos, TED Ankara Kolejliler, Kalacık Belediye Spor, Adam Voleybol, Nevşehir Belediye Spor kulüplerinde oynayan yaklaşık 310 kadın voleybolcu oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneklemini ise A grubunda mücadele eden; Vakıfbank, Çiftlikköy Belediye Spor, Altınoluk Spor Kulübü, Karşıyaka SK, İstanbul BBSK, Büyükçekmece Voleybol Akademi, M.E. Marmara Akademi, Çanakkale Belediye Spor Kulüpleri ile B grubunda mücadele eden; Bolu Belediyesi, Sakarya Voleybol Nevşehir Belediye Spor kulüplerinde oynayan 149 kadın voleybolcu oluşturmaktadır.

Araştırma grubunu yaşları 15 ile 38 arasında değişen ve kadınlar voleybol 1. liginde oynayan profesyonel sporculardan oluşmaktadır. Araştırmaya dahil olacak olan bireyler seçilirken uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Bu araştırmada da uygun örnekleme yönteminin tercih edilmesinin nedeni, araştırmacının katılımcılara kolay ve pratik olarak ulaşmasına imkan vermesidir.

Bu araştırma kapsamında 149 katılımcı bireye ulaşılmıştır. Veriler kontrol edildiğinde verilerin eksiksiz olarak doldurulduğu görülmüştür. Bu bağlamda araştırmanın örneklem grubuna ait bireylerin demografik özellikleri Tablo 2’de gösterilmektedir. Yaş değişkeni grubu belirlenirken bireylerin yaklaşık 25 yaşına kadar eğitim hayatı ile birlikte voleybol kariyerini sürdürebildikleri , ortalama 26 yaştan itibaren voleybolu mesleki tercih haline getirerek bu meslekten maddi kazanç elde eden kişilerin profesyonel anlamda spor hayatına devam ettikleri öngörülerek 25 yaş altı ve 26 yaş üzeri olarak iki gruba ayrılmıştır.

Tablo 1. Araştırma Grubuna Ait Demografik Bilgilerin Frekans ve Yüzdeler Değerleri

Değişken	f	%
<i>Yaş</i>		
25 ve altı	52	34.9
26 ve üzeri	97	65.1
<i>Kardeş Sayısı</i>		
Yok	10	6.7
1 kardeş	80	53.7
2 kardeş ve üzeri	59	39.6
<i>Voleybola Başlama Yaşı</i>		
5-8 yaş	32	21.5
9-12 yaş	87	58.4
13 yaş ve üzeri	30	20.1
<i>Ailede Sporla Uğraşan Birey</i>		
Var	89	59.7
Yok	60	40.3
<i>Toplam</i>	149	100

Tablo 1 değerlendirildiğinde araştırma grubunda yer alan bireylerin %34.9’unun 25 yaş ve altı, %65.1’inin 26 yaş ve üzeri olduğu, %6.7’sinin tek çocuk olduğu, %53.7’sinin 1 kardeşi, %39.6’sının ise 2 kardeş ve üzeri olduğu, voleybola başlama yaşı %21.5’inin 5-8 yaş, %58.4’ünün 9-12 yaş, %20.1’inin 13 yaş ve üzeri olduğu, %59.7’sinin ailede spor yapan başka bir bireyin olduğu, %40.3’ünün olmadığı tespit edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada Kişisel Bilgi Formu, ve sporcuların voleybola başlama nedenlerini belirlemek amacıyla kullanılacak ölçek ile veriler elde edilmiştir.

Kişisel Bilgi Formu, araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Katılımcıların demografik bilgilerine (yaş, öğrenim durumu, yetişilen çevre, kardeş sayısı, anne baba eğitim durumu gibi) dair sorular yer almaktadır.

Sporcuların voleybola başlama nedenlerini belirlemek amacıyla kullanılacak ölçek ise “Türkiye’de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri (Yıldırım, 2007)”, “Türk Sporcularının Spordan Beklentileri ve Spora Yönelten Unsurlar (Sunay ve Saracaloğlu, 1997)” ve “Türkiye’de Elit Bayan ve Erkek Voleybolcuların Spora Başlamasına Etki Eden Unsurlar ve Spordan Beklentileri (Bayraktar ve Sunay, 2004)” isimli çalışmalarda kullanılmıştır. Ölçek, 3 farklı bölümden meydana gelmektedir. İlk bölüm, sporcuların voleybola başlamalarına neden olan faktörlere yönelik görüşlerinden, ikinci bölüm sporcuların voleybol branşında profesyonelleşmesine yönelik görüşlerinden son olarak üçüncü bölüm ise voleybol sporundan beklentilerine yönelik görüşlerini yansıtmaktadır. Ölçekte 5’li likert tipinde cevaplandırılan 29 soru bulunmaktadır. Ölçeği kullanan araştırmacılar tarafından yapılan güvenilirlik analizi sonuçları; Yıldırım (2007) tarafından gerçekleştirilen araştırmada .89; Sunay ve Saracaloğlu (1997) tarafından gerçekleştirilen araştırmada .84 ve Bayraktar ve Sunay (2004) tarafından gerçekleştirilen araştırmada .80 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında ise .91 olarak bulunmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada kullanılacak ölçme araçları için gerekli olan izinler alınmıştır. Katılımcılara soruları cevaplandırmadan önce araştırmanın amacı, verilerin gizli tutulacağı ve sadece araştırmanın amacına yönelik olarak kullanılacağı bildirilmiştir. Sonrasında verilerin doğru olarak nasıl doldurulacağı hakkında bilgi verilmiştir. Araştırmaya yalnızca gönüllü bireyler dahil edilmiştir. Veri toplama araçları, çevrimiçi olarak veri elde etmek için Google Form kullanılarak link haline getirilmiştir. Covid-19 salgını nedeniyle yüz yüze veri toplanmamıştır. Araştırmaya 149 birey katılım göstermiştir. Araştırma verileri Aralık 2020’de toplanmıştır. Kişiler veri toplama araçlarını ortalama 15 dakikada doldurmuştur.

Veriler IBM SPSS 22 paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin yorumlanmasında hata payı .05 olarak kabul edilmiştir. Verilerin analizi yapılırken ilk olarak her bir alt probleme göre uç değer analizi gerçekleştirilmiştir. Uç değer gösteren herhangi bir verinin bulunmadığı görülmüştür. Ardından 102 veri ile normallik incelemelerine geçilmiştir. Normallik incelemesi yapılırken öncelikle her bir alt grubun çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmış, değerlerin +1,5 ve -1,5 arasında yer almadığı görülmüştür. Bu doğrultuda istatistiksel işlem olarak Man Whitney U ve Kruskal Wals H analizleri yapılmıştır.

Tablo 2. Ölçeğe ilişkin güvenirlik analizi sonuçları

Madde	Düzeltilmiş Madde Toplam Korelasyonu	Madde Kaldırıldığında Cronbach Alpha Katsayısı
Anne, baba ve kardeşin spora başlamadaki etkisi	,513	,912
Yaşadığınız çevrenin spora başlamadaki etkisi	,613	,910
Arkadaşların spora başlamadaki etkisi	,529	,911
Beden eğitimi öğretmeninin spora başlamadaki etkisi	,547	,912
Basın yayın organlarının spora başlamadaki etkisi	,683	,907
Televizyon kanallarının spora başlamadaki etkisi	,742	,906
Bir antrenörün spora başlamadaki etkisi	,526	,909
Dünyaca ünlü bir sporcu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi	,811	,904
Milli takım sporcusu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi	,811	,904
Beğendiğim bir sporcunun spora başlamadaki etkisi	,705	,906
Maddi gelir arttırmak	,616	,907
Voleybol sporunu sevmek	,476	,910
Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak	,510	,908
Spor yaparak boş zamanları olumlu değerlendirmek	,501	,911
Spor yaparak sağlıklı olmak	,810	,908
Sporcu olarak arkadaşlarca tanınıp sevilme ve sayılmak	,559	,907
Başarı kazanmaktan zevk duymak	,409	,909
Yeni ülkeler görmek	,757	,905
Gerçek mutluluğu voleybol sporunda bulmak	,396	,909
Sağlıklı olabilmek ve sağlığını korumak	,813	,907
İyi bir fiziki görünüme sahip olmak	,750	,905
Çevresiyle sporcu ve popüler birisi olarak ilişkisini sürdürmek	,697	,906
İleride sporla ilgili üniversiteler düzeyinde eğitim görmek	,663	,905
Voleybol sayesinde yurtdışındaki üniversitelerden burslu eğitimi almak	,526	,907
Antrenör olmak	,639	,905

Beden eğitimi öğretmeni olmak	,666	,909
Maddi olarak rahat bir yaşam sürmek	,688	,907
Milli takım sporcusu olmak	,841	,905
Herkes tarafından tanınan bir sporcu olmak	,749	,905
29 Madde Toplam	Cronbach Alpha Katsayısı	,910

Tablo 2 incelendiğinde, ölçeğin Cronbach's Alpha değerleri; ölçeğin genelinin yeterli sayılabilecek ölçüde güvenilir olduğunu göstermektedir. Katılımcıların ilgili ölçeğe sağladıkları veriler kendi içinde kabul edilebilir düzeyde bir tutarlılık göstermektedir.

Tablo 3. Ölçeğe İlişkin Ki-Kare Analizi Sonuçları

Maddeler	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	df	X ²	p
	n							
Madde	n					df	X ²	p
Anne, baba ve kardeşin spora başlamadaki etkisi	13	13	30	31	62	4	53,785	,000
Yaşadığımız çevrenin spora başlamadaki etkisi	9	16	35	39	50		38,349	,004
Arkadaşların spora başlamadaki etkisi	13	22	21	47	46		32,846	,000
Beden eğitimi öğretmeninin spora başlamadaki etkisi	20	14	15	24	76		91,705	,000
Basın yayın organlarının spora başlamadaki etkisi	32	41	38	23	15		15,530	,000
Televizyon kanallarının spora başlamadaki etkisi	27	26	50	23	23		17,544	,000
Bir antrenörün spora başlamadaki etkisi	17	17	21	38	56		38,886	,000
Dünyaca ünlü bir sporcu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi	20	17	28	29	55		30,161	,000
Milli takım sporcusu olma isteğinin spora başlamadaki etkisi	16	10	17	19	87		138,752	,000
Beğendiğim bir sporcunun spora başlamadaki etkisi	22	20	29	28	50		19,087	,000
Maddi gelir arttırmak	28	25	46	31	19		13,651	,000
Voleybol sporunu sevmek	-	-	3	11	135		220,564	,000
Sporun olumlu katkılarından haberdar olmak	2	2	17	34	94		196,268	,000
Spor yaparak boş zamanları olumlu değerlendirmek	6	9	17	34	83		134,591	,000
Spor yaparak sağlıklı olmak	4	6	12	26	101		222,577	,000
Sporcu olarak arkadaşlarca tanınıp sevilme ve sayılmak	13	12	28	33	63		57,544	,004
Başarı kazanmaktan zevk duymak	1	3	5	16	124		376,738	,000
Yeni ülkeler görmek	12	14	18	26	79		105,396	,000
Gerçek mutluluğu voleybol sporunda bulmak	5	1	13	27	103		238,013	,004

Sağlıklı olabilmek ve sağlığını korumak	5	3	12	28	101	225,597	,000
İyi bir fiziki görünümüne sahip olmak	6	7	18	43	75	115,530	,000
Çevresiyle sporcu ve popüler birisi olarak ilişkisini sürdürmek	10	20	32	26	61	49,691 ^a	,000
İleride sporla ilgili üniversiteler düzeyinde eğitim görmek	18	11	23	31	66	62,107 ^a	,000
Voleybol sayesinde yurtdışındaki üniversitelerden burslu eğitimi almak	15	21	27	38	48	23,584 ^a	,000
Antrenör olmak	26	26	22	19	56	29,960 ^a	,000
Beden eğitimi öğretmeni olmak	41	23	23	8	54	42,913 ^a	,000
Maddi olarak rahat bir yaşam sürmek	15	5	49	34	46	49,758 ^a	,000
Milli takım sporcusu olmak	9	4	14	31	91	170,966 ^a	,000
Herkes tarafından tanınan bir sporcu olmak	10	7	21	35	76	105,732 ^a	,000

Tablo 3'te ölçeğin maddelerine ilişkin beklenen frekans ve gözlenen frekans değerleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur ($p < 0,05$).

Tablo 4. Ölçek puanlarının çarpıklık-basıklık ve kolmogorov-smirnov testi anlamlılık düzeyi sonuçları

Boyutlar	N	Çarpıklık	Basıklık	p
Spora Teşvik	149	-2,202	-,417	,000
Sporla Uğraş	149	1-,927	,637	,000
Spordan Beklenti	149	-1,541	1,898	,000

Tablo 4'te Kolmogorov-Smirnov testi sonuçları incelendiğinde, ölçek alt boyutlarında normallikten sapmaların olduğu gözlemlenmektedir. Normal dağılım eğrileri incelendiğinde; normallikten sapmaların olduğu belirlenmiştir. Ölçek puanlarında normallikten sapmalar olduğu, katsayıların ± 1 ile $\pm 1,5$ aralığında yer almadığı ve verilerin normal dağılım göstermediği tespit edilmiştir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM BULGULAR

Bu bölümde araştırmanın amacına yönelik incelenen verilerin istatistiksel sonuçlarına bağlı bilgi ve bulgular yer almaktadır. Öncelikle değişkenlere yönelik elde edilen bulgulara değinilmiştir.

Tablo 5. Voleybolcuların ölçeğe verdiği cevapların betimsel analizi

Alt Boyutlar	N	Min	Max	Mean±Ss
Spora Teşvik	149	10,00	50,00	35,15±8,56
Sporla Uğraş	149	19,00	45,00	37,91±5,28
Spordan Beklenti	149	10,00	50,00	38,08±8,84

Tablo 5 incelendiğinde, voleybolcuların spora teşvik boyutu ortalaması 35,15±8,56, sporla uğraş boyutu ortalaması 37,91±5,28, spordan beklenti 38,08±8,84 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 6. Voleybolcuların yaş değişkenlerine göre branşa yönelmesine etki eden unsurların değerlendirilmesi

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Spora Teşvik	25 ve altı	52	68,75	3575,00	2197,00	,195
	26 ve üzeri	97	78,35	7600,00		
Sporla Uğraş	25 ve altı	52	68,71	3573,00	2195,00	,192
	26 ve üzeri	97	78,37	7602,00		
Spordan Beklenti	25 ve altı	52	87,56	3513,00	2135,00	,023*
	26 ve üzeri	97	68,99	7662,00		

*P<0,05; **P<0,01

Tablo 6'de voleybolcuların yaşlarına göre spordan beklenti boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Ortalamalar dikkate alındığında spora teşvik, sporla uğraş boyutunda en yüksek skor 26 yaş ve üzerine ait olduğu, spordan beklenti boyutunda ise 25 yaş ve altına ait olduğu görülmektedir.

Tablo 7. Voleybolcuların kardeş sayıları değişkenlerine göre branşa yönelmesine etki eden unsurların değerlendirilmesi

	Kardeş Sayısı	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Fark (Bonferoni)
Spora Teşvik	Tek Çocuk ^A	10	73,90	2	9,575	,010*	B<C
	1 Kardeş ^B	80	69,63				
	2 ve Üzeri Kardeş ^C	59	84,17				
Sporla Uğraş	Tek Çocuk ^A	10	73,40		2,529	,282	-
	1 Kardeş ^B	80	70,14				
	2 ve Üzeri Kardeş ^C	59	81,86				
Spordan Beklenti	Tek Çocuk ^A	10	69,60		8,623	,013*	B<C
	1 Kardeş ^B	80	67,66				
	2 ve Üzeri Kardeş ^C	59	87,57				

*P<0,05; **P<0,01

Tablo 7’de voleybolcuların kardeş sayılarına göre spora teşvik ve spordan beklenti boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0,05). Bu farklılığın 1 kardeş ile 2 ve üzeri kardeş arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir. Sporla uğraş boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur (p>0,05).

Tablo 8. Voleybolcuların voleybola başlama yaşı değişkenlerine göre branşa yönelmesine etki eden unsurların değerlendirilmesi

	Spora Başlama Yaşı	N	Sıra Ort.	sd	X ²	p	Fark (Bonferoni)
Spora Teşvik	5-8 Yaş ^A	32	65,58	2	3,930	,140	-
	9-12 Yaş ^B	87	80,87				
	13 Yaş ve Üzeri ^C	30	68,02				
Sporla Uğraş	5-8 Yaş ^A	32	73,72		5,942	,049*	B>C
	9-12 Yaş ^B	87	81,03				
	13 Yaş ve Üzeri ^C	30	58,88				
Spordan Beklenti	5-8 Yaş ^A	32	76,59		7,641	,022*	B>C
	9-12 Yaş ^B	87	81,01				
	13 Yaş ve Üzeri ^C	30	55,88				

*P<0,05; **P<0,01

Tablo 8’de voleybolcuların spora başlama yaşlarına göre sporla uğraş ve spordan beklenti boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (p<0,05).

Bu farklılığın 9-12 yaş ile 13 yaş ve üzeri arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir. Spora teşvik boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 9. Voleybolcuların ailede sporla ilgilenen birey durumu değişkenlerine göre branşa yönelmesine etki eden unsurların değerlendirilmesi

	Ailede Sporla İlgilenen Birey	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Spora Teşvik	Var	89	79,06	7036,00	2309,00	,162
	Yok	60	68,98	4139,00		
Sporla Uğraş	Var	89	77,66	6912,00	2433,00	,358
	Yok	60	71,05	4263,00		
Spordan Beklenti	Var	89	78,17	6957,50	2387,50	,273
	Yok	60	70,29	4217,50		

* $P<0,05$; ** $P<0,01$

Tablo 9’da voleybolcuların ailede sporla ilgilenen birey olma durumlarına göre sporda teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($p>0,05$).

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde bulgular alan yazın doğrultusunda tartışılıp yorumlanmıştır. Araştırmada bireylerin voleybol branşına yönelmesinde aile, çevre ve toplum unsurlarının etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırma sonuçları dört aşamada tartışılmıştır. İlk olarak branşa yönelmede yaş değişkenlerine göre faktörler; ikinci olarak kardeş sayısına göre branşa yönelme nedenleri; üçüncü olarak voleybola başlama yaş değişkenine göre faktörler ve son olarak branşa başlama yaşına göre yönelme nedenleri tartışılmıştır.

4.1. Voleybolcuların Yaş Değişkenlerine Göre Branşa Yönelmesine Etki Eden Unsurlar Açısından Tartışılması

Bu bölümde, voleybolcuların spora başlamalarında yaş değişkeninin spora teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti alt boyutlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Araştırma sonucunda voleybolcuların yaş değişkenlerine göre spordan beklenti boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir (Tablo 6). Spora teşvik ve sporla uğraş boyutlarında ise en yüksek skorların 26 yaş ve üzerine ait olduğu, spordan beklenti boyutunda ise 25 yaş ve altına ait olduğu görülmektedir. Bu noktada kaynaklanan farkın 25 yaşından küçük voleybolcuların kendini geliştirme potansiyellerinin daha iyi takımda oynama şanslarının ya da üst ligde yer alan bir takıma transfer olabilme şanslarının farkında olmalarından kaynaklı olarak spordan beklenti skorlarının yüksek olduğu düşünülmektedir.

Çimen ve Yaman (2020)'de beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin spora başlama nedenleri ve beklentileri ile ilgili yaptıkları bir araştırmada yaş değişkenine göre bulgular incelendiğinde spora teşvik, sporla uğraş, spordan beklenti alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edememişlerdir. Gündoğdu (2017)'de tenis sporcuları üzerine yapmış olduğu Türkiye'de performans tenisi yapan sporcuların tenise başlama nedenleri ve beklentileri araştırmasında yaş değişkenleri ile tenis sporu ile elit olarak uğraşma nedenleri karşılaştırması arasında istatistiksel olarak anlamlı olmadığını tespit etmiştir. Yine başka bir araştırmada Türkiye'deki plaj hentbolu sporcularının spora başlamasına

etki eden unsurlar ve spordan gelecek beklentilerinin yaş değişkenine göre anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir (Zorba ve Göksel, 2016). Alan yazında ki çalışmalar incelendiğine araştırmamızdan farklı olarak yaş değişkeninin alt boyutlarla arasında anlamlı farklılık olmadığı görülmektedir. Bu farklılığın sebebi olarak literatürdeki diğer araştırma gruplarının yaş ortalamalarının daha düşük olması, farklı branşlar olması ve araştırma gruplarının alt yapı ve alt lig spor kulübü sporcularından oluşmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

4.2. Voleybolcuların Kardeş Sayıları Değişkenine Göre Branşa Yönelmesine Etki Eden Unsurlar Açısından Tartışılması

Bu bölümde, voleybolcuların spora başlamalarında kardeş sayısı değişkeninin spora teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti alt boyutlarına göre farklılaşp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Voleybolcularda voleybola yönelmelerinin kardeş sayılarına göre spora teşvik ve spordan beklenti boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Tablo 7). Bu farklılığın 1 kardeş ile 2 ve üzeri kardeş arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir. Sporla uğraş boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur. Kardeşi olan bireyler dış uyaranlara daha açık ve ister istemez paylaşma duygusuyla büyümektedir. Bu duyguyla birlikte bireylerin yakın çevreleri ile paylaşımları ve etkileşimleri artmaktadır. 1 kardeş ile 2 ve üzeri kardeş sayısına sahip bireylerin bu sebeplerden dolayı takım sporlarından bir tanesi olan voleybola kardeşi olmayan bireylere göre daha çok yöneldiği düşünülmektedir.

Literatür incelendiğinde, 11-14 yaş arasındaki ilköğretim hentbolcularının spora başlama nedenleri ve yaşam doyumlarının incelendiği bir araştırmada spora katılım alt boyutları ile kardeş sayısı değişkenleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur (Görgüt, 2012).

Kardeş sayısı ile profesyonel voleybolcuların spora başlamalarında etkili olan anne baba ve kardeş etkisi, televizyon kanallarının etkisi, yakın çevrede bulunan antrenörün etkisi ve beğenilen bir sporcunun etkisi ile voleybola yöneldikleri düşünülmektedir

Sporcuların spordan beklentileri ve kardeş sayısı değişkenleri arasındaki farklılık incelendiğinde anlamlı farklılık olduğu görülmüştür. Bu farklılık iki veya

daha fazla kardeşi olan sporcuların olduğu grubun lehinedir. Bu grupta bulunan bireyler daha fazla antrenör olmak ve beden eğitimi öğretmeni olmak beklentisine sahiptirler.

4.3. Voleybolcuların Voleybola Başlama Yaşı Değişkenlerine Göre Branşa Yönelmesine Etki Eden Unsurlar Açısından Tartışılması

Bu bölümde, voleybolcuların spora başlamalarında voleybola başlama yaşı değişkeninin spora teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti alt boyutlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Voleybolcuların spora başlama yaşlarına göre sporla uğraş ve spordan beklenti boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir (Tablo 8). Bu farklılığın 9-12 yaş ile 13 yaş ve üzeri arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir. Yani sporla uğraş ve spordan beklenti alt boyutlarında 9-12 yaş lehine farklılığın olduğu görülmektedir. Yaptığımız bu araştırmada voleybol sporunu profesyonel bir şekilde devam ettirmek ve voleyboldan beklenti boyutuna ulaşmak için voleybola başlamada en uygun yaş aralığının 9-12 yaş olduğu görülmüştür. Voleybol branşının temelini oluşturan parmak pas, manşet pas, servis atışı, smaç vuruşu ve blok yapma gibi becerilerin gerçekleştirilebilmesi için bireylerin sağ-sol el kuvveti, sıçrama, havada asılı kalma gibi motorik özelliklere yeterli seviyede ulaşılabilmiş olması gerekmektedir. Keleş (2016) da yapmış olduğu, Çocuklarda motorik özelliklerin yaş gruplarına göre önem ağırlıklarının belirlenmesi çalışması incelendiğinde, yükseklik, havada kalma, sağ-sol el kuvveti ölçümleri değerlerin 6-8 yaş aralığında birbirine yakın olduğu, 9-13 yaş aralığında ise önemli ölçüde artan bir doğruda seyrettiği görülmüştür. Spora teşvik boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Bayraktar ve Sunay (2004) tarafından gerçekleştirilen araştırma sonucunda da voleybol sporuyla profesyonel olarak uğraşan bireylerin spora yönelmelerinde en fazla beden eğitimi öğretmeni tarafından yapılan yönlendirmelerin etkili olduğu görülmektedir. Koçak (2014)'de benzer sonuçlara ulaşmıştır.

4.4. Voleybolcuların Ailede Sporla İlgilenen Birey Durumu Değişkenlerine Göre Branşa Yönelmesine Etki Eden Unsurlar Açısından Tartışılması

Bu bölümde, voleybolcuların spora başlamalarında ailede sporla ilgilenen birey durumu değişkeninin spora teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti alt boyutlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir.

Araştırma bulgularına göre voleybolcularda ailede sporla ilgilenen birey olma durumlarına göre sporda teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir (Tablo 9).

Beden eğitimi ve spor yüksekokullarında öğrenim gören öğrencilerin spora başlama nedenleri ve beklentileri ile ilgili yapılan bir araştırmada rol model düzeyi değişkenine göre bulgular incelendiğinde spora teşvik ve spordan beklenti alt boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı farklılık tespit edememişlerdir (Çimen ve Yaman, 2020). Bu bulgular ile araştırma bulgularımız karşılaştırıldığında benzerlik gösterdiği söylenebilir.

Alan yazın incelendiğinde ise sporcuların spora teşvikte ailelerinden etkilendikleri görülmektedir (Ölçücü ve diğ., 2012; Sunay ve Saraçoğlu, 2003; Yıldız, 2006; Bayraktar ve Sunay, 2006; Altunok, 2004; Yıldırım ve Sunay, 2009; Whitehead, Biddle ve O Donovan, 2006; Wald, 2003). Araştırmamızdan farklı sonuçlar elde edilmesinin araştırmaya grubundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Daha geniş bir örneklem grubu ile yapılacak araştırma ile benzer sonuçlar elde edilebilir. Anlamlılık değeri istatistiksel olarak her ne kadar farklılık olmadığını gösterse de anlamlı farklılık değerine yakın olduğu görülmektedir.

Ayrıca, Yüksel (2019)'da yapmış olduğu Ailenin spora katılımı ile çocukların elit spora yönelmesi arasındaki ilişkinin incelendiği araştırma bulgularına göre spor yapan bireylerin ya da ebeveynlerin çocuklarını daha çok spora yönlendirdikleri ya da çocuklarının elit düzeyde sporcu olmalarını destekledikleri görülmektedir (Yüksel, 2019).

Ailelerinde sporla ilgilenen birey olan kişilerin spor ile ilgili olumlu etkileri sürekli olarak gözleme fırsatı bulmaları, sporun olumlu katkılarından haberdar olmaları, spor yaparak sağlıklı olmak gibi maddelerin spora teşvik ve başlamalarında önemli rol oynayacağı düşünülmektedir. Ailesinde sporla ilgilenen birey bulunmayan

kişilerin spora yönelmesinde ise toplumuzdaki ebeveynlerin kendi yaşantılarında gerçekleştiremediği bazı durumları çocuklarına sunmak istemesi, zamanında kendilerinin mahrum bırakıldığı birçok arzularını çocukları üzerinden duyurulmaya çalışılması ve günümüzde ilerleyen teknoloji ve sosyal medya aracılığıyla sporun tüm olumlu sonuçlarından haberdar olmaları gibi sebeplerin etkili olduğu düşünülmektedir.

SONUÇ

Bu araştırma kapsamında bireylerin voleybol branşına yönelmesinde aile, çevre ve toplum unsurlarının etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sonuçlar elde edilmiştir:

1. Voleybolcuların yaş değişkenlerine göre spordan beklenti boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir fark bulunmuştur. Spordan beklenti boyutunda yüksek skorun 25 yaş ve altına ait olduğu görülmektedir. Yaş değişkeninin spordan beklenti alt boyutuna daha fazla etkisinin olduğu bulunmuştur.
2. Voleybolcuların, spora teşvik ve sporla uğraş boyutlarında ise en yüksek skorların 26 yaş ve üzerine ait olduğu bulunmuştur.
3. Voleybolcularda voleybola yönelmelerinin kardeş sayılarına göre spora teşvik ve spordan beklenti boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu farklılığın 1 kardeş ile 2 ve üzeri kardeş arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir.
4. Kardeş sayısı değişkeninin sporla uğraş alt boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur.
5. Voleybolcuların spora başlama yaşlarına göre sporla uğraş ve spordan beklenti boyutunda farklılık bulunmuştur. Bu farklılığın 9-12 yaş ile 13 yaş ve üzeri arasındaki farklılıktan kaynaklandığı görülmektedir. Yani sporla uğraş ve spordan beklenti alt boyutlarında 9-12 yaş lehine farklılığın olduğu görülmektedir.
6. Voleybolcuların, spora başlama yaşı değişkenine göre spora teşvik boyutunda istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın olmadığı bulunmuştur.
7. Voleybolcularda ailede sporla ilgilenen birey olma durumlarına göre sporda teşvik, sporla uğraş ve spordan beklenti boyutlarında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

KAYNAKÇA

Akay, İ. (2006). Sosyalleşme Sürecinde Kitle İletişim Araçları, (Yüksek Lisans Tezi) Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimleri Enstitüsü İletişim Bilimleri Anabilim Dalı Radyo-Tv Bilim Dalı. İstanbul.

Altunok, S. (2004). Sporcuların Raket Sporlarını Seçmelerinde Etkili Olan Faktörler. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Ankara.

Atasoy, B., ve Kuter, F. Ö. (2005). Küreselleşme ve spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 11-22.

Aydoğan, D. (2006). İzmir'deki bazı voleybol takımların müsabaka dönemindeki fiziksel parametrelerinin karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Bahr, R., ve Reeser, J. C. (2003). Injuries among world-class professional beach volleyball players: the Federation Internationale de Volleyball beach volleyball injury study. *The American journal of sports medicine*, 31(1), 119-125.

Bayraktar, B., ve Sunay, H. (2004). Türkiye'de Elit Bayan Ve Erkek Voleybolcuların Spora Başlamasına Etki Eden Unsurlar Ve Spordan Beklentileri. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 63-72.

Bayraktar, B., ve Sunay, H. (2006). Türkiye'de Elit Düzeyde Kadın ve Erkek Voleybolcuların Spora başlamasında Etkin Eden Unsurlar ve Voleybolcuların Spordan beklentileri. Ankara Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, (s 91).

Çimen, E., ve Yaman, M. D. (2020). Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Spora Başlama Nedenleri ve Beklentileri (Güneydoğu Anadolu Bölgesi Örneği). *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 3(2), 25-39.

Eralp, F., ve Çotuk, M. Y. (2005). *Voleybolda temel beceriler*. Morpa Kültür yayınları.

Fişek, K. (1983). *Spor Yönetimi*, A.Ü.S.B.F. Yayınları: 515, Ankara.

Fişek, K. (1998). Dünyada ve Türkiye'de Devlet Politikası Ve Toplumsal Yapıyla İlişkileri Açısından Spor Yönetimi, Bağırhan Yayın Evi, Ankara.

Gezer, E. (2002). Halkoyunları Eğiticileri ve Oyuncularının Halk Oyunlarına Yönelme Nedenlerinin Değerlendirilmesi. (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Konya.

Gökhan, N., Olgun, P., ve Gürses, Ç. (1979). *Sportif Yetenek Araştırma Metodu Türkiye Uygulaması*. TSV İstanbul, 77-95.

Göktaş, Z. (1994). Farklı Sosyo-Ekonomik Yapıdaki Ortaöğretim Kurumlarında Okuyan Öğrencilerin Spora Katılımına Etki Eden Faktörler, (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Ankara.

Görgüt, İ. (2012). 11-14 yaş grubu hentbolcuların spora başlama nedenleri ve yaşam doyumlarının incelenmesi (Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Güçlü, M. (2013). Gençlik döneminde boş zaman faaliyetlerinin yeri ve önemi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 160-169.

Gündoğdu, S. D. (2017). Türkiye'de performans tenisi yapan sporcuların tenise başlama nedenleri ve beklentileri (Diyarbakır örneği) (Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü).

Hergüner, G. (1991). Çocuğun Spora Yönelmesinde Ailenin Rolü ve Önemi. *Ondokuzmayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 6, Syf: 87,91, Samsun.

<http://www.tvf.org.tr/dokumanlar/> Erişim tarihi: 24.12.2020

<http://www.tvf.org.tr/tarihce/> Erişim tarihi: 24.12.2020

Karaküçük, S., Yetim, A. (1997). Sporcuların Spor Yapma Amaçları ve Spora Yönlendirilmelerinde Etkin Olan Faktörler üzerine Bir Araştırma, *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt: 1, Sayı : 2, Syf: 71-79, Ankara.

Karasüleymanoğlu, A. (1989). *Yeni Boyutlarıyla Spor*, (İkinci Baskı) Ankara: Engin Yayınları.

Keleş, A. (2016). Çocuklarda motorik özelliklerin yaş gruplarına göre önem ağırlıklarının belirlenmesi (Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi).

Kılıçgil, E. (2003). Ailelerin Çocuklarını Yaz Futbol Okullarına Gönderme Nedenleri, Beklentileri ve Sosyo-Ekonomik Durumları. *Beden Eğitim ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi*, 10-11 Ekim. Gazi Üniversitesi, Ankara.

Koçak, Ç. V. (2014). Elit voleybolcuların bu branşa yönelme nedenleri ve beklentileri. *Route Educational and Social Science Journal*, 1(3), 96-111.

Morpa Spor Ansiklopedisi (2005). *Voleybol*. Morpa Yayınları, İstanbul.

Ölçücü, B., Erdil, G., Bostancı, Ö., Canikli, A., ve Aybek, A. (2012). Üniversiteler Arası Tenis Müsabakalarına Katılan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 5-12.

Özdilek, Ç., ve Kılıç, K. (2006). Harcanabilir Gelirin Artmasının Sportif Rekreasyona Katılıma Olan Etkisinin Araştırılması -İstanbul Örneği-. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Somalı, V. (1997). *Türk ve Dünya voleybol tarihi (1895-1997)*. Türkiye Voleybol Federasyonu Voleybol Vakfı, İstanbul.

Sunay, H. (2002). Türkiye’de Sporun Yaygınlaştırılması Kapsamında Çağdaş Spor Yöneticilerinin Rolü ve Önemi. 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, s.263-264, Antalya.

Sunay, H., ve Saraçoğlu, S. (2003). Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri İle Spora Yönelten Unsurlar. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1, 43-48.

Sunay, H., ve Saracaloğlu, A. S. (2003). Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 43-48.

Tekin, A. (1997). Trabzon merkezindeki ortaöğretim kurumlarında öğretimlerine devam eden spor yapan ve yapmayan öğrencilerin özsaygı açısından değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.

Türkiye Voleybol Federasyonu. (2020). *Türkiye Voleybol Federasyonu Oyun Kuralları*. Erişim tarihi 22 Aralık 2020, erişim adresi, www.tvf.org.tr

Urartu, Ü. (2006). *Voleybol*. İnkilap Yayınevi, Ankara.

Vuorinen, K. (2018). Modern volleyball analysis and training periodization. Coaching science follow-up course part 2. Coaching seminar. LBIA028 (VTEA008). Biology of Physical Activity, University of Jyväskylä, Finland. Erişim tarihi 22 Aralık 2020, Erişim adresi, <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/57541/1/Vuorinen%20Kasper.pdf>

Vurat, M. (2000). *Voleybol Teknik*, Bağırhan Yayın Evi, Ankara.

Vurat, M. (2000). *Voleybol Teknik*. Bağırhan Yayınları, Ankara.

Wald, J. (2003). Parental motivations for enrolling their children in a private gymnastic program. *Sport Journal*, 6(3), 1-7.

Whitehead, S. H., Biddle, S. J., O’Donovan, T. M., & Nevill, M. E. (2006). Social-psychological and physical environmental factors in groups differing by levels of physical activity: A study of Scottish adolescent girls. *Pediatric Exercise Science*, 18(2), 226-239.

Yetim, A. S., ve Cengiz, R. İ. (2005). *Spor*. İstanbul: Yaylacık Matbaası.

Yıldırım, Y. (2007). Türkiye’de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri, (Yüksek Lisans Tezi) Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor, Spor Yönetimi Bilimleri Anabilim Dalı. Ankara.

Yıldırım, Y. (2007). Türkiye’de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri (Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.

Yıldırım, Y., ve Sunay, H. (2009). Türkiye’de Performans Tenisi Yapan Sporcuların Tenise Başlama Nedenleri ve Beklentileri. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(3), 103-109.

Yıldız, G. H. (2006). Ortaöğretim kurumları spor alanında okuyan öğrencilerin spora başlama ve bu alanı seçme nedenleri ile beklentileri. TC Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Yüksel, M. (2019). Ailenin Spora Katılımı İle Çocuklarının Elit Spora Yönelmesi Arasındaki İlişki. *ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi (ODÜSOBİAD)*, 9(2), 319-326.

Zorba, E. (2006). *Yaşam Boyu Spor*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, s.:87-88.

Zorba, E., ve Göksel, A. G. (2016). The factors affecting beach handball players in Turkey starting sport and their future expectations. *Journal of Human Sciences*, 13(2), 3092-3101.

EKLER

EK- 1: Kişisel Bilgi Formu

Değerli Katılımcılar,

Bu araştırma Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hareket ve Antrenman Bilimi Programı kapsamında yapılmaktadır. Soruların doğru veya yanlış cevapları yoktur. Verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve sadece araştırma kapsamında kullanılacaktır. Araştırmanın doğru sonuç vermesi vereceğiniz gerçekçi ve içten cevaplara bağlıdır. Formda kimlik belirtmenize gerek yoktur, bireysel değerlendirme yapılmayacaktır.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

Ertan TUNÇEL
Gelişim Üniversitesi

Yaşınız:

Ailenizde sporla uğraşan var mı? Babam () Annem () Kardeşim ()

Yakın Akrabam () Sporla uğraşan yok ()

Voleybola kaç yaşında başladınız? 5-8 () 9-12 () 13-16 ()

17-20 () 21 ve üzeri ()

EK- 2: Voleybola Başlama Nedenleri Ölçeği

I- BÖLÜM Voleybol sporuna başlamanızda sizi teşvik eden unsurları etkililik derecelerine göre belirtiniz.

Anne, baba ve kardeşin spora başlamadaki etkisi	1	2	3	4	5
Televizyon kanallarının spora başlamadaki etkisi	1	2	3	4	5
Yakın çevredeki bir antrenörün spora başlamadaki etkisi	1	2	3	4	5
Çok beğendiğim bir sporcunun spora başlamadaki etkisi	1	2	3	4	5

II-BÖLÜM Voleybol sporuyla profesyonel biçimde uğraşma nedeni olarak aşağıdaki maddelerden hangisi ne derece etkili olmuştur.

Maddi gelir arttırmak	1	2	3	4	5
Başarı kazanmaktan zevk duymak	1	2	3	4	5
Yeni ülkeler görmek	1	2	3	4	5
Gerçek mutluluğu voleybol sporunda bulmak	1	2	3	4	5

III- BÖLÜM Voleybol branşında ileride olmasını beklediğiniz beklentiler en çok aşağıdaki seçeneklerden hangisine uymaktadır. Lütfen belirtiniz.

Sağlıklı olmak ve sağlığı korumak	1	2	3	4	5
Maddi olarak rahat bir yaşam sürmek	1	2	3	4	5
Milli takım sporcusu olmak	1	2	3	4	5
Herkes tarafından tanınan bir sporcu olmak	1	2	3	4	5

